

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

2011

LIEPĄ

VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Prie kenotafų Naujosiose Rasose Vilniuje

Liepos šventinė ir atmintinos dienos:

*6-oji – Mindaugo karūnavimo –
valstybės diena,*

15 – Žalgirio mūšio diena,

*17-oji Pasaulio lietuvių vienybės diena,
26-oji – Šv. Ona*

Sveikiname

Vytautą Baublį
65-mečio proga

Arvydą Gelžinį
55-mečio proga

Jų palaikų vieta nežinoma, čia Jų vardai ir atminimas

Vilniuje Birželio sukilimo 70-metis minėtas šv. Mišiomis arkikatedroje bazilikoje, Lietuvos Aktyvistų fronto Vilniaus karinio štabo narių, karių savanorių, sušaudytų Gorkio kalėjime pagerbimu prie Vilniaus karinio štabo paminklinės lentos, mokslinė konferencija, skirta Birželio sukilimui, Lietuvos mokslų akademijos didžiojoje konferencijų salėje, eiseną iš Katedros aikštės į N. Rasų kapines, žuvusiųjų atminimo įamžinimu šiose kapinėse.

Žmogaus amžinybės siekį ir jo gyvenimą amžinybėje labai aiškiai atspindi įvairios religijos. Tikintieji sielą laiko nemaria, todėl žemiškasis gyvenimas nesibaigia išnykimu, nebūtimi, o fizinė mirtis tėra sielos perėjimas į Amžinąjį gyvenimą. Doros keliu nuėję žemišką kelionę, žmonės tiki gyvensiantys ir gyvena Aukščiausiojo prieglobstyje.

Tiek tikintieji, tiek netikintieji, savo kilniais darbais paženklinę žemišką kelionę, išlieka žmonių atmintyje, jiems statydinami atminimo paminklai, apie juos rašomos knygos, jiems suteikiama teisė būti pavyzdžiu gyviesiems, gyventi tarp gyvųjų.

Civilizuotų šalių karuose, garbingai kovoję ir žuvę, prieš kariai laidojami su vienodais pagarbos ženklais, kaip ir saviškiai. Antai Pirmojo pasaulinio karo vokiečių Lietuvoje įrengtose kapinėse buvo laidojami vokiečiai ir rusai, jiems statydinami vienodi kryželiai. Kovose su lenkais prie Giedraičių ir Širvintų lietuviai žuvusiems lenkams pastatė vienodus kryželius, kaip žuvusiems saviškiams. Tik sovietai prieš karius po jų žūties reiškė panieką. Antrojo pasaulinio karo kapinėse nerasime žuvusiems vokiečių karius atminimo ženklų.

Lietuviai dėl nepaneigiamos teisės į Laisvę narsiai kovojo sukilimuose prieš pavergėjus bei partizaniniame išsilaisvinimo kare. Sovietinis priešas žuvusiuosius kovotojus „užkasdavo“ žvyruose,

pelkėse, nepalikdami kapų ženklų, nepranešdami artimiesiems laidojimo vietos. Įkalnimo vietose sušaudytų, nukankintų ar kitaip numarintų politinių kalinių bei partizanų palaikai buvo išniekinami, vėliau slapčia, nepaliekant jokio antkapinio ženklų, užkasami.

Daug, labai daug mūsų iškilių tautos dukrų ir sūnų palaidoti nežinomose vietose Lietuvoje ir Sibiro platybėse. Daug tremtinių palaikų iš tremties vietų parvežti ir perlaidoti Tėvynėje. Tačiau lieka daugybė tėvynainių, kurių palaidojimo vietos nežinomos. Jiems Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos rūpesčiu įrengiami antkapiniai atminimo ženklai – kenotafai. Čia, Lietuvos sostinės Naujųjų Rasų kapinėse, birželio 21 d. greta anksčiau pastatytųjų kenotafų, pašventinti dar du. Tai liudijimas, kad juose įrašytų asmenybių atminimas neatiduodamas užmarščiai, kad atminimas išlieka tarp gyvųjų. Su įrašytais asmenybių vardais kenotafai, tarsi mūsų garbingos istorijos puslapiai, tegul liudija gyviesiems apie pačią didžiausią – gyvybės – auką ant Tėvynės Laisvės aukuro, tegul ši vieta būna padėkai ir pagarbai išreikšti už ją.

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos rūpesčiu kenotafuose įamžinti sovietų nužudyti, nukankinti birželio sukilimo dalyviai, ministrai pirmininkai, generolai, dvasininkai, saugumo pareigūnai, Armijos krajos aukos, partizanų vadovybė ir partizanai, politiniai kaliniai, sovietiniuose lageriuose sukilimuose dalyvavę ir žuvę lietuviai, LLKS nariai, visuomenės veikėjai. Naujuose kenotafuose įamžinami du generolai, šeši ministrai, Saugumo departamento vadovas A. Povilaitis ir jo pavaldiniai, sukilėliai politiniai kaliniai, partizanai. Vienas kenotafas skirtas mūsų didvyrams moterims partizanėms ir 1941 metų politinėms kalinėms. Naujųjų Rasų kapinėse

dar yra penkios vietos kenotafams pastatyti, kuriuose bus įamžinti apie du šimtus mūsų didvyrių, kurių palaikų vieta nežinoma

Iškilmingas renginys Naujosiose Rasose pradėtas kenotafe įamžintos partizanės poetės Dianos Glemžaitės eilėmis:

*Mes mokėsime numirti, jei Tėvynė aukos reikalauja.
Nesuriš mūs gretų nieks vergovės pikta grandine.
Neišmoksime sulinkti prieš ateivių įstatymą naują:
Savo brolių parduot - dar visi neišmokome, ne!*

Perskaityti įamžintų kenotafuose pavardės ir vardai. Skaitant jas, skambėjo varpas.

Senuose kenotafuose papildomai įrašyti: Zenonas Gerulaitis, Juozas Barzda-Braduskas, Valdemaras Cinauskas, Henrikas Čipkus, Mykolas Alėba, Juozas Žurauskas, Klemas Masėnas, Povilas Racėnas, Stasys Tilinskas, Jonas Šapoka. Bronius Banys, Pranas Dalmotas, Antanas Deveikis. Perskaityti naujuose kenotafuose įrašytųjų vardai ir pavardės.

Nuaidėjo pagarbos žuvusiesiems salvės, vedantysis išreiškė padėką Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos valdybai, „Varpo“ redakcijai, architektui Živilei Mačionienei, kenotafų statybos vykdytojui Arūnui Baliukoniui ir užrašų ant kenotafų kalėjams, verslininkui Vincui Gustainiui, Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Antakalnio skyriui ir visiems geros valios žmonėms už gražią iniciatyvą bei aukas.

Jonas Burokas,
LLKS valdybos pirmininkas

Prie Vilniaus karinio štabo paminklinės lentos

POLITINĖS KALINĖS, PARTIZANĖS

Poetė DIANA GLEMŽAITĖ	1926-1948
ALBINA GRISKONYTĖ-PUSELĖ	1921-1945
JOANA SLUCKIENĖ-NERINGA	1920-1947
BENEDIKTA ALEKNIENĖ	1884-1942
STANISLOVA ANDRIJAUSKAITĖ	1904-1943
KAROLINA BARONAITĖ	1914-1943
JUZEFA BURBOVA	1915-1943
DOMICELĖ BUŠKEVIČIENĖ	1903-1941
MARIJA DIRŽILAUSKIENĖ	1904-1942
SOFIJA EISMONTIENĖ	1896-1943
MARIJA FOKIENĖ	1894-1944
TEOFILĖ GIRDŽIAUSKAITĖ	1929-1951
MALVINA GIRDŽIAUSKIENĖ	1896-1948
ONA GUDŽIUNIENĖ	1914-1945
KAMELIJA GURINOVIČ	1897-1943
ONA IŠKAUSKIENĖ	1897-1942
STANISLOVA IVANAUSKIENĖ	1884-1943
ELŽBIETA JAUNININKAITĖ	1901-1943
ZUZANA KANARSKAJA	1889-1943
KAROLINA KISIENĖ	1884-1942
MARIJA KRUTULIENĖ	1921-1942
VERONIKA KULIKAUSKAITĖ	1902-1942
VINCĖ LUKMINIENĖ	1899-1944
JADVYGA LEONAUŠKAITĖ	1916-1943
BRONĖ LIBEKAITĖ	1884-1943
ONA LIESAITĖ-MŪRINIENĖ	1897-1943
MARGARITA LOSINSKIENĖ	1907-1942
TERESĖ NAVICKIENĖ	1907-1942
ONA MILIAUSKAITĖ	1894-1943
ELŽBIETA PAŠILIENĖ	1880-1943
URSULĖ PETRUŠKEVIČIUTĖ	1908-1944
STEFANĖJA PALIŪNIENĖ	1901-1954
GENOVAITĖ PETRULIENĖ	1912-1942
VIKTORIJA POPIKAITĖ	1896-1942
PRANĖ REPŠYTĖ	1910-1944
SALOMĖJA STUČINSKAITĖ	1915-1944
ANTANINA SKINDERIENĖ	1904-1945
EMILIJA SKUKAUSKIENĖ	1900-1951
ONA SIMANAVIČIENĖ	1893-1943
SOFIJA SEMAŠKAITĖ	1889-1942
BRONISLAVA SMILINGIENĖ	1902-1943
MARIJA TIŠKEVIČIUTĖ	1880-1943
AGOTA ŠLAJUTĖ	1900-1943
MARIJA ŠTARIENĖ	1905-1955
STANISLAVA ŠAKIENĖ	-1942
FILOMENA VASILIŪNAITĖ	1897-1942
MARIJONA VIZGIRDIENĖ	1905-1942
MICHALINA VISOKINSKIENĖ	1898-1949

KENOTAFAS

MINISTRAI

VYTAUTAS PETRULIS m.p.	1890-1842
VALDEMARAS VYTAUTAS ČERNECKIS	1893-1942
KAZIMIERAS JOKANTAS	1880-1942
JONAS MASILIŪNAS	1899-1942
ANTANAS TAMOŠAITIS	1894-1940
Pik. STEPONAS RUSTEIKA	1887-1941

KENOTAFAS

POLITINIAI KALINIAI, PARTIZANAI, SUKILĖLIAI

AUGUSTINAS POVILAITIS s.d.	1900-1941
MIKALOJUS LIPČIUS s.d.	1894-1942
JONAS STATKUS s.d.	1904-1941

BRONISLOVAS ALUZAS-BEDALIS	1935-1953
JONAS BALTUŠIS-JIEZNAS	1914-1955
DANIELIUS BRUŽAS-ATLANTAS	1929-1951
BONIFACAS DIENINIS	1922-1945
SILVESTRAS DIENINIS-ŽILVYTIS	1920-1945
KAZIMIERAS JUOZAITIS-METEORAS	1903-1947
VIKTORAS KLIMAITIS-JOVARAS	1916-1946
JONAS LAPATA-GIEDRYS	1920-1948
SILVESTRAS URBONAS-LAPINAS	1906-1949
FABIJONAS ZAKARAUSKAS-KELMAS	1928-1947
ANTANAS ANDRIKONIS	-1946
MYKOLAS BABRAUSKAS	1924-1950
JULIJONAS BŪTENAS	1915-1951
JUOZAS DEKSNYS	1910-1946
STASYS DARASKEVIČIUS	1907-1953
ADOLFAS EIDIMTAS	1915-1946
ANTANAS GLIAUDELIS	1922-1947
PRANAS GENYS	1902-1952
JULIUS JAŠKA	1901-1950
JUOZAS JUREVIČIUS	-1945
MARTYNAS KEMTYS	1890-1945
JULIUS KUPRIŪNAS	1900-1951
Pik.ltn. MYKOLAS MAČIOKAS	1899-1950
PRANCIŠKUS POVILAS PETRIKONIS	1923-1945
JUOZAS RUDOKAS	1907-1945
BRONIUS STASIUKAITIS	1917-1944
JONAS STASIULIS	-1947
ALFONAS ŠAKALINIS	1906-1944
IGNAS ŠALČIŪNAS	1916-1946
JONAS ŠALKAUSKAS	1909-1945
POVILAS ŠALUČKA	1910-1942
BRONIUS VAIVADA	1920-1946
JUOZAS VALENTA	1911-1951
SIMAS VESELIS	1903-1947
ANTANAS VILKAS	1882-1943
ALEKSANDRAS LIUDAS VIRŠILA	1918-1944
JONAS VIRPŠA	1911-1947

Naujuose kenotafuose įrašytieji

plk.VIKTORAS KUNDROTAS
mjr.BRONIUS BAIRŪNAS
ADOMAS KLIMKA
JONAS KALASAUSKAS
PRANAS ŽEBRAUSKAS
POVILAS KAZLAUSKAS
R.ŽELAS
stud.ANTANAS GULBINAS
ČIBIRAS
NEŽINOMAS KARYS
VIKTORAS BUTKEVIČIUS
vyr.psk.NEŽINOMAS KARYS

polit.kai.VĖDAS TANČIKAS
PRANAS MUNCĖLIS
JURGIS KALANTA
JUOZAS STANEIKA
KAZIMIERAS KUODYS
KLEMAS MASENAS
POVILAS RACĖNAS
STASYS TILINSKAS
JONAS ŠAPOKA
BRONIUS BANYS
MYKOLAS ALĖBA
ANTANAS DEVEIKIS

„Geležinio Vilko“ organizacijos nariai – 1941 m. birželio sukilėliai

Šarūnas Šimkevičius

Vis labiau artėja vieno svarbiausių lietuvių tautai istorinių įvykių – 1941 m. Birželio 22–28 d. sukilimo – metinės. Alytiškis kraštotyrininkas Gintaras Lučinskas šią datą nusprendė paminėti savaip – atiduoti duoklę nepelnytai užmirštiems Alytaus apskrities sukilėliams. Jis pakartotinai išleido pataisytą ankstesnės savo knygos (2009 m.) leidimą. Kadangi iki šiol neturime net muziejaus, skirto 1941 m. Birželio sukilėlių atminimui, tai ši knyga tebus nors nedidelis priminimas tų įvykių, kuriuos taip norėta ištrinti iš atminties.

G. Lučinskas jau dešimtmetį darbuojasi rašydamas istorinius straipsnius. Šio autoriaus bibliografiją jų sudarytų keli šimtai – Dzūkijos, Kauno ir Vilniaus periodiniuose leidiniuose. Taip pat leidžia ir knygas. Partizano Antano Ambrulevičiaus prisiminimų knygos „Kelio atgal nėra“ leidybos organizatorius (2008), knygų „Pogrindinė „Geležinio Vilko“ organizacija Alytaus apskrityje (1940–1941)“ (2009), „Žuvę už Lietuvą. Laisvės kovos Dainavos krašte 1918–1923 metais“ (2010) autorius. 2011 m. turėtų pasirodyti ir nauja G. Lučinsko knyga – „Vermachto nusikaltimai Dzūkijoje 1941 m. birželį“.

Knygos „Pogrindinė „Geležinio Vilko“ organizacija Alytaus apskrityje (1940–1941)“ (2011 m., 2-as pataisytas leidimas) pradžioje įdėta doc. dr. Sigito Jagelevičiaus pratarmė. Reikėtų sutikti su dr. S. Jagelevičiumi, kad tuo metu Lietuvoje buvo pakankamai žmonių, suvokiančių pasipriešinimo reikalingumą ir galinčių priešintis. Tik nedaug buvo politinių visuomeninių jėgų, galinčių organizuoti antisovietinį pasipriešinimą. Dr. S. Jagelevičius seniai iškėlęs ir pagrindęs teiginį, kad 1940–1941 m. įvykiai parodė, jog Lietuvoje tuo laiku buvo tik trys visuomeninės jėgos, galinčios, viena vertus, imtis organizatoriaus vaidmens ir, kita vertus, turinčios organizuoti kovai intelektualinių ir kitų resursų. Tos svarbiausios antisovietinio pasipriešinimo jėgos pogrindyje buvo: 1) Lietuvos kariuomenės karininkija, palaikoma liktinių puskarininkių ir tarnyboje kol kas paliktų patriotiškai nusiteikusių eilinių, laukiančių, kol patikimi vadai duos nurodymus; 2) Lietuvos šauliai, turėję ypač galias šaknis kaime; 3) ateitininkai – krikščio-

niškas ir demokratijos vertybes ugdančios jaunimo organizacijos nariai, – moksleiviai bei studentai ir iš jų kilusi jaunoji inteligentijos karta.

Neigiantiems Lietuvos pasipriešinimo okupacijoms potencialą norėčiau pateikti vieną faktą – pasiūlyti pasidomėti, kiek lietuvių buvo mobilizuota į Raudonąją armiją netrukus po antrosios sovietų okupacijos – per nepilnus metus iki Berlyno kritimo 1945 m. Skaičiai tikrai įspūdingi. O dar kiek slapstėsi miškuose?

Nereikia pamiršti, kad iš tikrųjų ir Lietuva ruošėsi karui, tik jos politinis elitas nesiorientavo situacijoje. Beje, tik Lietuva du kartus pakartojo seną klaidą – nesipriešinti agresijai. Pirmą kartą tai buvo XVIII amžiuje. Lenkija antrą kartą tokios klaidos jau nebekartojo – pasipriešinta garbingai net ir Vokietijos Vermachtui.

1941 m. Birželio sukilimas ir kitų pavergtų tautų pasipriešinimas buvo lemtinga korta Vermachto rankose, tik ja nebuvo pasinaudota. Juk viskas buvo pastatyta ant „žaibo karo“ kortos. Žaibiškas ir sąlyginai netikėtas karas buvo vienas vokiečių privalumų. Daugybę jų padarytų klaidų suskaičiuoja istorikai. Paminėti verta būtų per vėlai pradėtą karą prieš Sovietų Sąjungą. Reikia tik stebėtis, kaip nedidelė Vokietijos kariuomenė pasiekė tokius laimėjimus prieš tokį galingą priešininką. Neužmirškime, kad pasišaudyti į valias vokiečiai resursų turėjo tik pirmaisiais karo su sovietais mėnesiais, o paskui teko taupyti. Keista, kad net ir pralaimint karą vokiečių politika kitų tautybių atžvilgiu keitėsi labai lėtai.

Neorganizuotas antisovietinis lietuvių pogrindis pradėjo reikštis nuo pat pirmųjų okupacijos dienų 1940 m., o stipriau – paskelbus Liaudies seimo rinkimus. Ta proga su savo atsišaukimais, raginančiais lietuvius tuos rinkimus boikotuoti, pasirodė nemažai pogrindžio grupių. Po pirmųjų pogrindžio pasireiškimų netrukus tokių slaptų antisovietinių sambūrių atsirado visame krašte. Jie niekada nebuvo tiksliai suregistruoti, kiti net nebuvo įgiję pastovios organizacijos formų. Tačiau ir žinomieji, veikę įvairiose Lietuvos vietovėse, gerai parodo, kad antisovietinis pogrindis krašte išplito labai greitai. Alytaus apskrityje ir pačiame Alytuje veikė Krašto mylėtojai, gimnazijos moksleiviai buvo suorganizavę Mirties batalioną, vėliau – Lietuvos apsaugos gvardiją. Mi-

Knygos viršelis

roslave veikė Tėvynės mylėtojai, Simne, Meteliuose ir Krokialaukyje – Tėvynės mylėtojų sąjunga, o Merkinėje ir Stakliškėse – Lietuvos mylėtojų sąjunga. Lazdijuose veikė Laisvės mylėtojai ir Lietuvos mylėtojų sąjunga, o Kapčiamiestyje – Laisvės mylėtojai.

Lietuvių antisovietinis pagrindis pradėjo veikti kaip pasyvus pasipriešinimas – ragino nedalyvauti sovietų paskelbtuose tariamuose rinkimuose, neiti į okupantų organizuojamus mitingus, nemokėti mokesčių, nepilti pyliavų. Raginta likti ištikimiems savo tautai, stengiamasi padrausinti artėjančiu karu, taip pat keliamos Lietuvai ir lietuvių tautai sovietų daromos skriaudos ir sovietinės santvarkos ydos. Tam reikalui naudota vienintelė įmanoma priemonė – pagrindžio spauda. Sukurtus tekstus padaugindavo šapirografais ar rotatoriais ir platindavo. Pradžioje spausdinti tik atsišaukimai, o 1940 m. gruodžio mėn. pasirodė ir pagrindinis laikraštis „Laisvoji Lietuva“, vėliau „Aktyvistas“. Ypač plačiai pagrindžio spauda paplito 1941 m. pavasarį.

Alytuje ir jo apylinkėse sovietų agentai buvo labai budrūs ir akyli, nes čia buvo didelė jų karinė bazė, tačiau pagrindžio literatūros buvo rasta daugelyje vietų – net ir pačiame Alytuje.

Tačiau vien pasyviu pasipriešinimu lietuvių antisovietinis pagrindis neapsiribojo. Jau 1940 m. rudę pradėta slapta rinkti aukas, kad būtų pasirūpinta suimtųjų šeimomis, kurios gyveno sunkiomis sąlygomis. Okupantams nuėję tarnauti asmenys pradėjo gauti pagrindžio įspėjimų bei grasinimų, vienas kitas – sunaikintas.

Iš archyvinių dokumentų žinoma, kad 1940 m. spalio 1 d. Alytaus apskrityje, Daugų valsčiuje jau veikė pagrindinė antisovietinė „Geležinio Vilko“ organizacija. Per kelis mėnesius įsteigti organizacijos padaliniai visoje apskrityje. Didžioji dalis narių priklausė: Alytuje ir Alytaus valsčiuje 100 narių, Alovės valsčiuje – 73, Daugų valsčiuje – 230, Merkinės valsčiuje – 66, Simno valsčiuje – 46. Visiškai nėra duomenų apie Jiezno, Stakliškių, II Varėnos valsčius. Neabejotina, kad skaičiai, palyginti su kitais valsčiais, yra per maži Butrimonių valsčiuje – 15, Miroslavo valsčiuje – 13, Seirijų valsčiuje – 10, I Varėnos valsčiuje – 35. Galima manyti, jog organizacijos narių buvo ir Trakų apskrities Onuškių valsčiuje, nes ten irgi platinėti atsišaukimai. Pagal knygos autoriaus surinktus duomenis (jie nėra galutiniai) yra žinomos 588 organizacijos narių pavardės, iš kurių 162 šauliai, tautininkai ir jaun lietuviai.

Alytaus apskrities NKGB skyriaus viršininkas, saugumo kapitonas V. Rogožin 1945 m. birželio 14 d. operatyvinėje pažymoje rašė, kad nacionalistinei „Geležinio Vilko“ organizacijai Alytaus apskrityje priklausė iki 760 narių, iš kurių, 1945 m. kovo 2 d.

duomenimis: jau nustatyta jų gyvenamoji vieta – 117, banditų – 13, tarnauja Raudonojoje armijoje – 11, slapstosi nežinia kur – 13, pasitraukę į Vokietiją – 5, įvairiu laiku areštuoti – 44.

Pagrindinis „Geležinio Vilko“ organizacijos tikslas – Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimas. Šios organizacijos egzistavimą galima suskirstyti į 2 periodus: iki karo pradžios, kai veikė nelegaliai, ir veikla prasidėjus karui. Pirmame etape nariai platinė atsišaukimus, keldavo Lietuvos trispalves, boikotavo sovietinius renginius ir rinkimus į valdžios organus, rinko aukas areštuotųjų šeimoms paremti ir ginklams pirkti, sekė sovietinį aktyvą, kaupė ginklus, ruošėsi tinkamu momentu sukilti ir perimti valdžią vietose (I Varėnos skyriaus nariai planavo ginklų gauti iš Raudonosios armijos 29-ajame šaulių teritoriniame korpuse, Varėnos vasaros karinėje stovykloje tarnaujančių lietuvių karių, o alytiškiai pirkė ginklus iš Alytuje dislokuotos Raudonosios armijos įgulos kareivių).

1941 m. birželio 22 d. prasidėjus karui, per pirmą savaitę „Geležinio Vilko“ organizacijos nariai, pasivadinę partizanais (šauliai partizanai, lietuviai partizanai), visoje Dzūkijoje suorganizavo valsčių tautinius komitetus, savivaldą ir sukarintą policinę struktūrą – „Tautinio darbo apsaugą“ – TDA. 361 buvęs „Geležinio Vilko“ organizacijos narys gavo pažymėjimus, kad sovietinės okupacijos metu dalyvavo organizuotoje veikloje prieš sovietų režimą. Dalis „Geležinio Vilko“ organizacijos narių įstojo į jau legaliai veikiančią LNP bei į 1941 m. rugpjūčio mėn. įkurtą „Aktyvistų sąjungą“.

Tiksli statistika nėra žinoma, tačiau daugiau kaip 150 „Geležinio Vilko“ organizacijos narių 1944 m. pabaigoje ir 1945 m. buvo teisiami, kai kurie net mirties bausme, o tai įrodo, kad okupacinei valdžiai organizacijos veikla kėlė grėsmę ir laikyta pavojinga. Keliasdešimt patriotų pokaryje tapo partizanais, o didelė dalis asmenų – represuoti, ištremti, žuvo lageriuose (surinkti duomenys pateikiami pirmoje knygos dalyje).

G. Lučinskas archyvuose surinko duomenis ir nustatė, kad pagrindinės antisovietinės „Geležinio Vilko“ organizacijos pagrindiniai įkūrėjai buvo atsargos pulkininkas Jonas Petraitis, atsargos majoras Jonas Vytautas Dainius, atsargos leitenantas Pranas Zenkevičius, atsargos jaunesnysis leitenantas Vladas Šimoliūnas.

Šia knyga galės naudotis ne tik lokalinės istorijos, ne tik žmonių istorijos tyrinėtojai, bet ir tyrėjai, siekiantys apibendrinti antisovietinį pasipriešinimą visos Lietuvos mastu. Šis leidinys – tai paminklas buvusiems užmirštyje žmonėms, kovojusiems už savo valstybę.

Prie paminklo „Žinia“

Lietuvos Sąjūdžio XIII suvažiavimas 2011 m. birželio 4 d. prasidėjo gėlių padėjimu prie paminklo „Žinia“. Šiuo paminklu įamžinta žinia, kurios Lietuva laukė 50 metų, o pasaulis – 73 ir kuri kaip strėlė apskriejo pasaulį; Lietuva tapo laisva ir nepriklausoma valstybe, prasidėjo SSRS griūtis.

Šviesios atminties skulptorius Kęstutis Juozapas Patamsis (1939–2007), kurdamas Nepriklausomybės atkūrimo simbolinę skulptūrinę kompoziciją „Žinia“, tikėjo, kad, atgavus Lietuvos valstybės nepriklausomybę, ji stovės greta Nepriklausomybės aikštės, kad jos postamente bus įrašyta data **1990–03–11**, t. y. valstybės atkūrimo diena. Svarbi žinia Lietuvos ir pasaulio istorijai 2011 metais, įgijusi paminklo pavidalą ir pastatyta greta Nepriklausomybės aikštės, ikūnijo skulptoriaus siekį.

Mildos Kniežaitės rašinyje „Kovo 11-ajai skirta skulptūra pasmerkta sunaikinimui“ („Respublika“ 2005–05–26) galima rasti daugiau žinių apie skulptūros kūrimą ir sunkią kelionę į jai skirtą vietą. Iš rašinio sužinome, kad Nepriklausomybės atkūrimui skirta skulptūra „Žinia“ buvo sumanyta 1989–1990 m. Atkūrus nepriklausomybę, skulptūrinė kompozicija buvo pakoreguota ir skirta būtent Kovo 11-ajai, jai parinkta vieta šalia Seimo, priešais Nacionalinę M. Mažvydo biblioteką. Kai 5 metrų aukščio skulptūrai išlieti skulptoriui lėšų pritrūko, jis ryžosi savo kūrybinį darbą ir honorarą padovanoti Lietuvai. Dovanos priėmėjo neatsirado. Kai Lietuvos stačiatikių arkivyskupija pareikalavo mokėti 2 tūkst. litų mėnesinę nuomą už cerkvės, kurioje buvo įsikūrusi skulptoriaus dirbtuvė ir joje laikoma skulptūra, autorius ketino kūrinių sudaužyti, iš cerkvės pašalinti.

Gėles prie paminklo padeda Vytautas Landsbergis ir Rytas Kupčinskas

Tačiau autoriaus intencija ir kūrinys sulaukė palankesnio likimo...

2011 m. sausio 8 d. prie Seimo vyko renginiai, skirti Parlamento gynybai 1991 metais paminėti. Minint šią progą ir Lietuvos Laisvės kovotojų sąjungos (LLKS) 70-metį, Šventųjų Jokūbo ir Pilypo bažnyčioje buvo laikomos šv. Mišios, o prie Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos buvo atidengtas ir pašventintas Kovo 11-ajai skirtas paminklas „Žinia“. Paminklas pastatytas LLKS rūpesčiu valstybės lėšomis. Šią skulptūrą autorius Juozapas Kęstutis Patamsis pavadino „Žinia“. Jauna graži moteris, išraiškingai į dangų iškeltose rankose laikanti lanką ir šaunanti strėlę, praneša pasauliui istorinę žinią.

Verta žinoti, kad **Kovo 11-ajai** pirmasis paminklas, dar nežinant apie šios dienos istoriškumą, buvo pastatytas Vokietijoje. Berlyno Šarlotenburgo (Charlottenburg) parke ant obelisko iškalta data **11 MAERZ (11 KOVO)**. Ši obeliską 1979 metais pastatė bosnis skulptorius Braco Dimitrijevičius, skyręs paminklą „**dienai, kuri galbūt bus svarbi pasaulio istorijai**“. Ta Lietuvai ir pasaulio istorijai svarbi diena atėjo po dešimtmečio, būtent 1990 m. kovo 11 d. Kas tai? Menininko nuojauta ar pranašiška įžvalga?.. Kas buvo ta diena iki Nepriklausomybės paskelbimo Lietuvai ir iki SSRS – blogio imperijos – griūties? – Galima tarti, kad tai buvo lietuvių tautos pasąmonėje įrašytas kodas – pranašišku įžvalgų išsipildymo diena, kuri pasiekė mums tolimą bosnį ir pažadino jo kūrybinę galią, kad datą iškaltų obeliske.

Algimantas Zolubas

Teisingumas atstatytas po 53 metų

**Algirdas
Pranciškus
Žyprė**

Algirdas Pranciškus Žyprė gimė 1927 m. Kretingos apskr. Skuodo vlsč. Pakalniškių k.

1944 m., mokymasis Ylakių vidurinėje mokykloje, įstojo į pagrindinę antisovietinę organizaciją – Lietuvos Laisvės Armiją. Turėjo slapyvardį Laivas, buvo ginkluotas.

1946 m. vasario mėn. pasitraukė į nelegalią padėtį ir tapo Žemaičių apygardos

Kardo rinktinės (Kretingos apskr. Skuodo vlsč.) Sakalo partizanų būrio, kuriam vadovavo Leonas Mockus-Vėtra, partizanų.

Šio būrio partizanai kovojo 1945-1953 m. laikotarpiu Skuodo, Sedos, Priekulės r.

Partizanas Algirdas Žyprė buvo ginkluotas automatu, šautuvu ir pistoletu. Dalyvavo partizanų ginkluotose operacijose (pavyzdžiui, užpuolant SSSR MGB vidaus kariuomenės kariškių sunkvežimį), veiksmuose prieš okupacinio režimo kolaborantus.

Partizano slapyvardžiai – Silvestras, Silva.

1954 m. susirgo skrandžio liga. Partizaninis aktyvus pasipriešinimas jau iš esmės buvo pasibaigęs, būrio vadas – žuvęs, absoliuti dauguma būrio partizanų – žuvę, suimti, o realiai veikiančios partizanų struktūros iš esmės jau nebebuvo.

Dėl šių objektyvių ir nuo partizano nepriklausančių priežasčių bei ligos 1954 m. spalio 18 d. legalizavosi (ginkluoto pasipriešinimo pagrindyje veikė ir gyveno 8 m. ir 8 mėn.). Po poros savaitių paleistas. Po legalizavimosi vietoje anksčiau užvestos paieškos bylos KGB jam pradėjo bylą-formuliara.

1958 m. sausio 14 d. KGB suimtas.

1958 m. balandžio 22-23 d. LSSR Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų teisminės kolegijos nuosprendžiu buvo pripažintas kaltu pagal RSFSR BK 58–1a, 58–8, 58–11 straipsnius ir nuteistas laisvės atėmimu 25 m.

Nuosprendžiu konstatuota, kad 1944 m., mokymasis Ylakių vidurinėje mokykloje, įstojo į antisovietinę pagrindinę organizaciją, kurios tikslas – ginklu kovoti prieš sovietinę valdžią. 1946 m. perėjo į nelegalią padėtį ir įstojo partizanų būrį. Dalyvavo partizanų būrio veiksmuose užpuolant sribų karines-operatyvines grupes, valstybines įstaigas, apšaudant MGB mašiną su kareiviais, nuginkluojant karinę topografų grupę, naikinant kolaborantus. Šiais veiksmais „siekė sutrukdyti socializmo sant-

varkos statybą Lietuvos TSR“ (cituojuama).

Kaltinamojoje išvadoje ir nuosprendyje išvardinti partizanų būrio, kuriam priklausė Algirdas Žyprė, likviduoti kolaborantai: trys sribai, du komjaunuliai, du apylinkių tarybų pirmininkai, sovietiniai aktyvistai, MGB bendradarbiai. Kaltinimą dalyvavus naikinant civilius asmenis Algirdas Žyprė teisme paneigė.

Kalintas Mordovijoje, Permės, Jaroslavlio sr., Vilniaus kalėjime.

Įkalinime praleido visą paskirtą bausmės laiką – 25 metus. Paleistas 1983 m. sausio 14 d. Po įkalinimo neleista gyventi Lietuvoje. Į Lietuvą galutinai sugrįžo tik 1988 m. Po paleidimo iš įkalinimo KGB jam pradėjo operatyvinio stebėjimo bylą.

1994 m. birželio 10 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė atkurti Algirdo Žyprės pilietines teises. Atsisakymą reabilituoti Teismas motyvavo tuo, kad nors Algirdas Žyprė buvo aktyvus ginkluoto pasipriešinimo dalyvis, tačiau jam dalyvaujant 1946-1947 m. nužudyti beginkliai civiliai gyventojai.

Algirdo Žyprės skundas dėl proceso pilietinių teisių atkūrimo byloje atnaujinimo buvo atmestas (motyvas: greta veikų, padarytų prieš okupacinį režimą, padarė veikas, dėl kurių buvo civilių beginklių žmonių aukų).

Algirdo Žyprės teisių atkūrimu (reabilitavimu) daugiausia rūpinosi Kovo 11 d. Nepriklausomybės Akto signataras, Laisvės kovų dalyvis Algirdas Endriukaitis.

2010 m. birželio 21 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atnaujino procesą Algirdo Žyprės pilietinių teisių atkūrimo byloje.

2011 m. kovo 16 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo nutartimi Lietuvos Respublikos vardu atkūrė Algirdo Žyprės pilietines teises (reabilitavo) ir pripažino nekaltu Lietuvos Respublikai. Kaltinimai, dalyvavus naikinant beginklius civilius gyventojus,++ motyvuotai panaikinti.

2011 m. kovo 17 d. Aukščiausiasis Teismas išdavė Algirdo Pranciškaus Žyprės pilietinių teisių atkūrimo pažymėjimą.

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija 2011 m. balandžio 20 d. pasiūlė pripažinti jam Kario savanorio teisinį statusą.

LGGRT centro 2011 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. IV-83 Algirdui Pranciškui Žyprei pripažintas Kario savanorio teisinis statusas.

Parengta pagal Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos informaciją

Lietuvos Sąjūdžio XIII suvažiavimo R E Z O L I U C I J A

Dėl valstybės saugumo ir krašto apsaugos bei gynybinių pajėgumų tvirtinimo

Vilnius, 2011 m. birželio 4 d.

Pastarieji metai Lietuvos istorijoje pasižymėjo džiaugsmingais ir tragiškais jubiliejais: šventėme Lietuvos vardo paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose tūkstantmetį, Žalgirio mūšio 600 metų jubiliejų, atkurtos Nepriklausomos Lietuvos 20-metį, paminėjome Lietuvos partizanų deklaracijos 60-metį, Sausio 13-osios 20-metį, tragišką sovietinės okupacijos 70-metį. Šį mėnesį minime tremčių ir 1941 m. birželio sukilimo 70-metį.

Atkuriant Lietuvos nepriklausomybę nereikėjo dalyvauti mūšiuose, tačiau ypatinga grėsmė nepriklausomybei tvyrojo visos Lietuvos erdvėje. Aukščiausiajai Tarybai reikėjo išminties, ypatingos diplomatijos, visuomenei ir besikuriančioms karinėms struktūroms reikėjo susiklausymo, kryptingos veiklos. Lietuva pirmoji išsiveržė iš blogio imperijos gniaužtų, pati sovietinė sistema subyrėjo. Pusę amžiaus trukęs, didelėmis aukomis ir netektimis nužymėtas, Lietuvos kelias apsisvainikavo laisvos ir nepriklausomos Lietuvos Respublikos atkūrimu. Lietuva tapo NATO ir Europos Sąjungos nare.

Su pasididžiavimu galime teigti, kad šiame kelyje vedė ir Kovo 11-osios Lietuvos Respublikai pamatus grindė Lietuvos Sąjūdis (pradžioje vadintas Persitvarkymo sąjūdžiu).

Kaip asmuo, taip tauta ir jos valstybė būdama saugi, savo jėgas gali skirti kūrybai, tvirtinti valstybę. Saugumą garantuoti gali patriotiškai išugdyta, gynybai paruošta ir materialiai aprūpinta pilietinė visuomenė.

Deja, pasigendama tinkamo visuomenės pilietinio ir patriotinio ugdymo bei jos ruošimo valstybės gynybai. Atkreiptinas ypatingas dėmesys, kad Lietuvos gynybos finansavimas yra prasčiausias tarp NATO ir Europos Sąjungos narių. Be to, negalima ignoruoti ir išorinių grėsmių, kurios kyla ne tik dėl energetinės priklausomybės nuo nepalankių kaimynų, bet ir kaimyninių šalių karinės galios didėjimo.

Suvažiavimas valstybės saugumo ir krašto apsaugos bei gynybinių pajėgumų tvirtinimui laiko būtinu:

- iš pagrindų atnaujinti pilietinio, patriotinio, tautinio, dorovinio ugdymo programą ir patvirtinti tokį finansavimą, kad švietimo, mokymo ir mokslo įstaigos būtų suinteresuotos skirti krašto gynybai deramą dėmesį. Tam tikslui papildomai atlikti darbuotojų, kurie dirbs tą darbą, atranką ir atestaciją;

- visos Seime esančios partijų frakcijos turi užtikrinti, kad būtų sustiprinta Lietuvos gynyba ir 2012 metais išlaidos nuo BVP būtų padidintos iki 1,4

proc., finansavimą didinti ateityje didėjimo iki dviejų procentų.

- numatyti mokesines priemonių į valstybines aukštąsias mokyklas lengvatas ir priemonių pirmenybę į statutinę tarnybą, numatyti būsto paskolų dalinį kompensavimą ir kitas motyvuotas priemones, skatinančias piliečius savanoriškai atlikti pareigą Tėvynei;

- greta profesinės karo tarnybos lygiagrečiai vystyti aktyvias piliečių karinės tarnybos atlikimo formas (savanorių, šauktinę, alternatyviąją, tarnybą mobilizaciniame rezerve), stiprinti šaulių organizacijas ir ugdyti jaunuosius šaulius, mokyklose plėsti skautų organizacijas, propaguoti dorovinį auklėjimą, steigti valančiųjų organizacijas. Nelaukti užsitęsusių karo prievolės reformų pabaigos ir nedelsiant pradėti organizuoto mobilizacinio rezervo vienetų rengimą pagal galiojančius įstatymus. Vesti tikslią rezervo karių apskaitą ir vykdyti periodinį jų apmokymą;

- griežtai priešintis pastaruoju metu ryškėjančioms sovietinės sistemos propagavimo apraiškoms, laisvės kovotojų-partizanų, rezistentų, tremtinių niekinimui įvairioje spaudoje, interneto svetainėse. Kviesti laivės kovotojus, savanorius pirmumo teise į visus renginius, valstybinių švenčių minėjimus;

- 2012 metais Valstybės reprezentacinėje Lukiškių aikštėje pastatyti monumentą „Kovojusiems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę“.

- Iš buvusių KGB rūmų iškeldinti teismus ir pagal Seimo nutarimą juose įkurdinti informacinį centrą. Teismams, kur buvo kalinami, kankinami, žudomi tūkstančiai Lietuvos patriotų – ne vieta;

- nuolat tvarkyti ir prižiūrėti karių, savanorių, partizanų kapus, jų žūties vietas, jiems pastatytus paminklus, aiškintis nežinomas Lietuvos patriotų žūties vietas, jų atminimą įamžinti kenotafuose. Pareikalauti iš Rusijos, Kazachstano ir kitų valstybių, kad būtų išaiškintos mirusių, nukankintų Lietuvos patriotų, tremtinių masinės žūties vietos, kad būtų pastatyti paminklai ar kiti ženklai.

- susitarus su Rusijos ambasada, iš miestų centrų perkelti sovietinių karių palaikus į atitinkamas kapines;

- šią rezoliuciją įteikti LR Prezidentei, Seimui, Vyriausybei, miestų ir rajonų savivaldybėms, žiniasklaidai.

Suvažiavimo pirmininkai: *Laimas Dieninis*
Audrius Skaistys

Patriotiškas palikimas

Iškilaus politikos analitiko, publicisto, aktyvaus visuomenės veikėjo Viliaus Braženo, 2010 m. išėjusio į amžinybę, nematerialus palikimas atspindėtas jo knygoje, gausybėje straipsnių spaudoje, filmuotoje medžiagoje.

Šiam palikimui jis skyrė visą gyvenimą, todėl, net gyvendamas turtingoje JAV, nesukauptė milijonų dolerių, kaip kai kurie kiti tautiečiai. Kai grįžo jau į nepriklausomą Lietuvą, žurnalistų paklaustas apie santaupas Amerikoje, Vilius pajaukavo: „Pirmo milijono sukaupti nepasisekė, todėl bandau pradėti kaupti antrąjį“. Pastebėsime, kad ir antrojo sukaupti nepavyko, nes, eidamas gyvenimo devyniasdešimt aštuntuosius metus, baigė savo žemišką kelią. Tačiau greta visuomeninės veiklos velionis turėjo dirbti ir konkretų darbą, kad galėtų pats išsilaikyti ir šeimą išlaikyti. Dirbo ir uždirbavo, ne šykštumu, o taupumo geriams tikslams dorybe pasižymintis, velionis sugebėjo sukaupti tiek santaupų, kad, žinodamas artimųjų neblogą materialią padėtį bei jų pritarimą, gyvenimo saulėlydyje nusprendė santaupas palikti bendražygiams, dirbantiems Tėvynės labui. Tie bendražygiai buvo įvairios Lietuvos patriotinės organizacijos, kurių veikloje pats veiksmingai dalyvavo, sukaupia gyvenimo patirtimi su jomis dalinosi. Iš turimų santaupų dažnai paremdavo patriotines iniciatyvas, patriotinę spaudą.

Po V. Braženo mirties (2010-10-03) sužinota, kad velionis paliko testamentą, kuriame jo sąskaitose turimus pinigus per testamentą vykdytoją teisininką Egidijų Baranauską po keliolika tūkst. litų paveldėjo šios organizacijos: Lietuvos laisvės kovos sąjūdis, Lietuvos Sąjūdis, Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolija, Lietuvių fronto bičiulių sąjūdis, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Viešoji įstaiga „Naujasis amžius“, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija, Lietuvos moterų lyga, Lietuvos politinių kalinių sąjunga, Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga, Lietuvai pagražinti draugija, Paramos ir labdaros fondas „Vaiko tėviškės namai“, Lietuvos laisvės kovų – Miško brolių – draugija.

Testamento vykdytojas, suderinęs su testamentu paveldėtojais, taip pat padalino šioms organizacijoms ir likusį velionio materialųjį turtą.

V. Braženas, paskyręs atitinkamą sumą pinigų,

Tarp politikos, plunksnos ir ginklo bendražygių: Lietuvos kariuomenės vadas Arvydas Pocius, Vilius Bražėnas, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, Europos Parlamento narys Vytautas Landsbergis, krašto apsaugos ministrės patarėjas Jonas Kronkaitis

iš anksto padengė ir savo laidotuvių išlaidas.

Paskutiniųjų velionio gyvenimo metų veiklos spaudai bei buičiai talkininkė buvo aktyvi visuomenininkė Albina Baranauskienė. Jinai buvo V. Bražėno ranka rašytų tekstų tvarkytoja bei platintoja el. paštu žiniasklaidai, jinai velioniui surasdavo internetiniuose portaluose skelbiamą ir jį dominančią informaciją, su dukra Jūrate parengė spaudai priešpaskutinę knygą „Priminimai bendražygiams“ taip pat rengė spaudai paskutinę velionio knygą. Jinai, kaip artimiausias su V. Bražėnu bendraujantis žmogus, nuolat buvo prie velionio, padėjo jį ištikusių traumų metu, budėjo prie jo gulint ligoninėje ir iki jam išeinant į amžinybę.

Iškilmingai, su aukštos pagarbos ženklais Viliaus Bražėno palaikai buvo palaidoti greta jo žmonos Vilniaus Sudervės kapinėse, prie antkapinio paminklo, kurį velionis žmonai ir sau pastatydino. Tačiau, netikėtai nutrūkus jo žemiškai kelionei, liko nebaigta ruošti spaudai, kaip jis sakė, paskutinioji jo knyga.

Gavusių palikimą organizacijų garbės reikalas yra ruoštos V. Bražėno (dalis medžiagos yra A. Baranauskienės iš rankraščių perspausdinta kompiuteryje, dalis dar laikoma ruošiniuose) knygos išleidimas, bei jo finansavimas. Tai ir būtų nors neženklus atsisteisimas už taurų, patriotišku palikimu išreikštą, velionio poelgį, jo žemiškojo pėdsako Tėvynės labui pratęsimas.

Algimantas Zolubas

Laisvės kovoms atminti

**Aistė
Smilgevičiūtė**

Kaip skelbia alkas.lt, tęsdami partizaninės temos sklaidą, Aistė Smilgevičiūtė ir grupė SKYLĖ skelbia naują ir atvirą visuomenei sumanymą – „Broliai“ partizanų apygardose“. Pagrindinė renginio mintis – Lietuvos regioniniuose miestuose surengti vienos dienos kultūrinį – švietėjišką „subruzdimą“, skirtą Laisvės kovoms atminti. Miestus tokiai šventei ketinama pasirinkti pagal devynių partizanų apygardų centrus. Sumanytojai siekia, kad tam skirti renginiai vyktų visą dieną: ketinama surengti parodas, pokalbius, rodyti vaizdo medžiagą, rengti kelių valandų išvykas į apylinkėse esančias partizanų kovų vietas, vaišintis „Brolių“ arbatėlė...

Pagrindiniu renginio veiksmu būtų vakarinis pusantros valandos koncertas „Broliai“, toks, kokį jį jau matė Lietuvos didmiesčių žiūrovai, o regioninių miestų gyventojai dar neturėjo progos. Grupės SKYLĖ nariams norisi atvežti šią programą „neapkarpytą“ į tas vietas, kur ypač trūksta kokybiškų kultūrinių renginių.

Renginio rengėjai yra atviri pilietiško žmonių ar įstaigų pasiūlymams ir kviečia prisidėti mintimis, savanorystę, prašant savo miestą įtraukti į projekto žemėlapi.

Jau dabar žinoma, kad „Broliai“ partizanų apygardose“ aplankys Varėną, Radviliškį, Jurbarką. Pirmasis renginys Varėnoje prasidės paminklo partizanui Lionginui Baliukevičiui-Dzūkui ir jo bendražygiams atidengimu. Jį ketinama atidengti prie šių kovotojų žūties vietos Žaliamiškyje (Leipalingio seniūnija, Druskininkų savivaldybė). Paminklą pastatyti savo lėšomis sumanė grupė SKYLĖ.

Aistė Smilgevičiūtė ir grupė SKYLĖ, inicijavusi naują ir atvirą visuomenei projektą „Broliai“ partizanų apygardose“, startavo su pirmuoju renginiu - švietėjišku „subruzdimu“ Laisvės kovų tema Varėnoje birželio 25 dieną. Simboliška, kad paminklinį akmenį atidengė buvęs partizanas Jonas Gaidys, pažinojęs Lionginą Baliukevičių-Dzūką, senovinę dzūkišką maršą perduodamas partizanų A. Žilio - Žaibo ir Z. Striogaitės - Žilienės - Klajūnės proanūkei.

Aistė Smilgevičiūtė ir grupė „Skylė“ atliko dainas iš albumo „Broliai“, kaip kilo mintis statyti akmenį pristatė grupės „Skylė“ narys Mantvydas Kodis, apie partizaną Dzūką kalbėjo seimo narys Algis Kašėta. Keletą žodžių susirinkusiems tarė jaunas skulptorius R. Ožalinskas, įgyvendinęs Roko Radzevičiaus idėją įamžinti partizanų žūties vietą Žaliamiškyje (Leipalingio sen., Druskininkų sav.). Atidengimo renginyje susirinko nemažas būrys ir jaunų, ir vyresnių žmonių, dalyvavo „Misija: Sibiras“ jaunimas, tremtinių choras „Viltis“, atvyko europarlamentarė Radvilė Morkūnaitė, seimo narė Dalia Kuodytė.

Amžinoji Šviesa tešviečia akademikui
Zenonui Rokui Rudzikui.
Nuoširdžiai užjaučiame žmoną
Mariją, šeimą, artimuosius.

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
„Varpo“ redakcija*

Liūdime dėl ateitininko kunigo
dr. Arvydo Petro Žygo
netekties, užjaučiame ateitininkus,
velionio artimuosius.

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
„Varpo“ redakcija*

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinės koncentracijos stovyklose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn.
Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga,
SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, tel. 244-46-19

Architektų g. 8-4, tel. 244-21-57. LT-04210 Vilnius.

Redaguoja redakcinė kolegija. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negrąžinami.

201-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas
Skaitykite „VARPA“ internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=6381

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)

Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas Swedbank, AB;

Sąskaita Nr. LT62 7300 0100 0249 2325

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13 b, Vilnius.
Tiražas 800 vnt.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

Europos parlamento narei Radvilei Morkūnaitei, esmingai rėmusiai šio numerio išleidimą, M. Šironienei – 50 Lt, Birai – 50 Lt, J. Šivokienei – 20 Lt, J. Kojelienei – 10 Lt, M. Janėnaitei – 10 Lt, R. Kizlaitienei – 20 Lt, J. Liutkienei – 20 Lt, A. Liepaitei – 20 Lt, E. Kizlienei – 200 Lt, D. Mačionienei – 20 Lt, A. Mažeikiui – 20 Lt, M. Adomėnui (pervedimas) – 300 Lt, P. Repšiui (Australija) – 50 eurų, J. Jurui – 50 Lt, Z. Vaštakavičiui – 10 Lt, G. Racėnui ir H. Vilkui – 200 Lt (kenotafams), D. Žemaitienei – 200 Lt (kenotafams), P. Mataičiui – 30 Lt, Z. Jaškai – 50 Lt.

Dėkojame už pervestus 2 proc. nuo pajamų mokesčio.

Už nuotraukas dėkojame: Gediminui Ruzgiui, Algimantui Stakėnui, Antanui Rimantui Šakaliui, Romui Petriui Šauliui, Edvardui Burokui

LLKS žinios 07

Skelbimas. Lietuvos kariuomenės vadas gen. mjr. Arvydas Pocius inicijuoja paminklo Salaspilio mūšiui įamžinti statybą Latvijoje. Paminklą planuojama pastatyti 2012 m. rugsėjo mėnesį, kai bus minimos 407-osios mūšio metinės. Paminklas bus statomas bendromis LR krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos kariuomenės, LR užsienio reikalų ministerijos, Atsargos karininkų sąjungos pastangomis. Jūsų nuoširdi parama įamžinant šį istorinį įvykį bus vertinga tiek išliekamąja, tiek moraline prasme. Lėšas paminklo statybai renka Atsargos karininkų sąjunga. Sąskaitos numeris: LT32 7044 0600 0770 0255 Įmonės kodas: 300623000 Telefonai pasiteirauti: +370 5 264 8527; +370 5 278 5055

Gegužės 17 d. Vilniuje, Panerių memoriale, vyko Lietuvos Vietinės rinktinės karių savanorių, prieš 67-erius metus sušaudytų Aukštuosiuose Paneriuose, pagerbimo išskilmės.

Gegužės 21 d. Didžiosios Kovos apygardos partizanų Mūšios parke buvo švenčiama partizanų paminėjimo šventė. Ji prasidėjo šv. Mišiomis už žuvusius partizanus ir jų motinas, kurias aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, mons. Alfonsas Svarinskas, Šlienavos parapijos klebonas Vytautas Vaičiūnas ir Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčios altaris kun. Petras Tavoraitis. Renginio metu vysk. Jonas Kauneckas palaimino mons. A. Svarinsko rūpesčiu pastatytą kryžių gen. Jonui Juodišiui. Giedojo ir dainavo Lietuvos mokslų akademijos choras.

Gegužės 28 d. Vilniaus įgulos Karininkų Ramovėje vyko Lietuvos Politinių kalinių sąjungos Norilsko vyčių bendrijos Norilsko sukilėlių susitikimas. Bendrijos pirmininkas Bronius Zlatkus sveikino bendrijos narius ir svečius, pateikė veiklos ataskaitą. Pranešėjas pažymėjo, kad didžioji dauguma sukilėlių peržengė 80 metų slenkstį, daugelis jau išėjo į amžinybę, paragino bendrijos narius perduoti savo prisiminimus jaunimui, užrašyti juos, kad tragiška sukilėlių praeitis nebūtų nustumta į užmarštį. Dalyviai išklausė meninę renginio dalį, dalinosi mintimis užstalėje prie arbatos.

Birželio 4 d. Seimo Kovo 11-osios salėje vyko XIII Lietuvos Sąjūdžio suvažiavimas.

Išklausius pranešimus ir pasisakymus, organizacijos pirmininku buvo perrinktas Seimo narys, Tėvynės Sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų atstovas Rytas Kupčinskas, priimtos rezoliucijos.

Birželio 10 d. atsisveikinome su JAV mirusiu ateitininku kunigu dr. Arvydu Petru Žygu (1958–2000–2011). Amžinajam poilsiui palaikęs priglaudė Kauno Prisikėlimo šventovė.

Birželio 13 d. į Lietuvą atvyko Jūratė Statkutė Rosales (Jūratė Regina Statkutė de Rosales) – lietuvių kilmės Venesuelos žurnalistė, baltų praeities tyrinėtoja. Birželio 15 d. Vilniaus pedagoginiame universitete Jūratei Statkutei Rosales buvo suteiktas garbės daktarės vardas. Birželio 16 d. Lietuvos mokslų akademijos salėje buvo pristatyta jos nauja knyga „Europos šaknys ir mes, lietuviai“.

Birželio 17 d. LR Seimo Užsienio reikalų komitetas, Išsivadavimo judėjimo tyrimų centras (Ukraina) ir Lietuvos ukrainų organizacija LR Seimo Konstitucijos salėje organizavo tarptautinę konferenciją Lietuvos piliečio, Ukrainos patrioto Jevhenio Konovalenco 120-ties gimimo metinių minėjimo proga. Renginio būta įdomaus, turiningo, prasmingo. Konferencijos dalyviai turėjo puikią progą susipažinti su išskirtine Ukrainos asmenybe – ukrainiečių patriotu karininku Jevheniu Konovalencu, kuris visą savo gyvenimą atidavė kovai su lenkų ir rusų okupantais. Konferencijoje perskaityta pranešimai apie taip pat J. Konovalenco ryšius su Lietuva. Neabejotinai aišku, kad J. Konovalencą nužudė sovietinės Rusijos žvalgybos agentai viename iš Vakarų Europos miestų, nes šis ukrainietis, Kremliaus manymu, kėlė didelį pavojų imperiniams Rusijos planams Ukrainoje. Konferencijos metu parodytas dokumentinis filmas „Jevhenas Konovalencas ir jo epocha“.

Birželio 18 d. Trakų pusiasalio pilies teritorijoje vyko VII tarptautinis totorių Sabantujus. Sabantujus turi galias tradicijas. Totoriai jį švenčia nuo neatmenamų laikų, tai sėjos darbų pabaigos šventė. Jos metu vyksta įvairūs konkursai, varžytuvės, meno kolektyvų pasirodymai.

Birželio 21 d. Vilniuje Birželio sukilimo 70-metis minėtas šv. Mišiomis arkikatedroje bazilikoje, Lietuvos Aktyvistų fronto Vilniaus karinio štabo narių, karių savanorių, sušaudytų Gorkio kalėjime pagerbimu prie Vilniaus karinio štabo paminklinės lentos, mokslinė konferencija, skirta Birželio sukilimui, Lietuvos mokslų akademijos didžiojoje konferencijų salėje, eisena iš Katedros aikštės į N. Rasų kapines, žuvusiųjų atminimo įamžinimu šiose kapinėse.

Birželio 24 d., švenčiant dangiškojo globėjo Šv. Jono Krikštytojo šventę, Kauno arkivyskupijos dienos proga arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pasirašė dekretus ir aukščiausiu arkivyskupijos garbės ženklu – Šiluvos Dievo Motinos medaliais apdovanojo eilę asmenų, tarp kurių – LLKS narį Romą Petrą Šaulį. LLKS valdyba sveikina savo narį su apdovanojimu.

JŲ PALAIKŲ VIETA NEŽINOMA, ČIA JŲ VARDAI IR ATMINIMAS

PRIE PAMINKLO „ŽINIA“

